

Становище

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по ПН 2.1. Филология (Общо и сравнително езиковедие-общо езиковедие)

на редовния докторант **Кристина Иванова Стоянова**, представила дисертация на тема **МОБИЛНОСТТА ПО ПРОГРАМА „ЕРАЗЪМ +“ В КОНТЕКСТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПОЛИТИКИ ЗА МУЛТИЛИНГВИЗЪМ И МУЛТИКУЛТУРАЛИЗЪМ**

с научен ръководители доц. д-р **Дария Карапеткова** и доц. д-р **Фотини Христакуди** във Факултет по славянски филологии на „Софийски университет „Св. Климент Охридски“,

от проф. д-р **Даниела Василева Сотирова**, член на Научното жури, съгласно решение на Факултетния съвет от 11.03.2025г. и заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ от 21.03.2025г.

На първото си заседание Научното жури е взело решение да подготвя едно от становищата. Получих дисертацията, автореферата и още два документа във връзка с процедурата. Разбирам, че докторантката има разнообразни литературни интереси¹. От документацията става ясно, че Кристина Стоянова е подготвила труда си в Катедра по общо, индоевропейско и балканско езиковедие². *Заглавието* подробно и конкретно определя фокуса към темата. То разкрива *целта на изследването* (или поне една от целите, така както аз я разбрах) – да очертае мястото на програмата Еразъм+ не само в социолингвистична и мултикултурна посока, но и като устойчив модел на „наднационална общност“.

Подобна разработка е важна в два аспекта: *първо*, в контекста на съвременно препотвърждаване на характера на академичната комуникация като универсална и глобална и *второ* – като изследване на ценността европейското единение на фона на националистични и по същество ретроградно-консервативни тежнения.

Докторският труд е от 180 стр. и е структуриран в *пет глави*, предхождани от обща

¹ К. Стоянова. (2022). Приключенията на Ернан Кортес [За: „Хагабула“. Тодор П. Тодоров, изд. Жанет 45, Пловдив, Литературен Клуб, 2024, <https://litclub.bg/library/kritika/kstoyanova/hagabula.html> (рецензия).

² Не ми е известно къде е учила/работила преди докторантурата си. Използвам повода да предложа задължително представяне на CV на докторантите на членовете на Научното жури.

характеристика на дисертационния труд (увод) и заключение. Библиографията след заключението включва 105 заглавия на български и английски език, както и 11 интернет източника.

Позовавайки се на други изследователи, докторантката *стъпва на разбирането за мултикултурализма* като целящ установяване на среда, в която граждани от различни националности, с различно историческо и културно наследство, говорещи различни езици и изповядващи различни религии, намират мост помежду си и отстояват правото на другия, без да се борят за асимиляция на различни от тях.

Приемам определението, съзнавайки колко въпроси, несъгласия, уточнения и разнопосочни интерпретации то може да предизвика. Разбирането ѝ е в унисон със задачите и заглавието на дисертацията, в която мултилингвизмът и мултикултурализмът *са разгледани като инструменти*, които спомагат за реализация на европейските ценности на практика. Политиката на мултилингвизъм се опира на свободата на избор на чужд език.

Подобна концептуална съставка на дисертацията предизвиква у хуманитариста *ред въпроси* - за цели, ценности и средства, за културния плурализъм и мултикултурализма, за нормативната сила на последния, за идентичността и приобщаването. Те *не са питання към докторантката*, а потвърждение, че избраната от нея тема е интригуваща за философи, филолози, културолози.

К. Стоянова се основава на *проведена анкета* за включени в програмата „Еразъм+“ участници в широк възрастов диапазон - респондентите са хора от 24 до 75 г. с различен социален статус. Докторантката описва *уникалността на програмата*, оказала се способна да обединява и привлича хора с нееднакви професии, национална и езикова принадлежност, което дава основания да е разглеждана като *пример-потвърждение на европейските ценности*. Така докторантката показва, че последните могат да са нещо реално и работещо, поне - в академичните среди.

От дисертацията научих неизвестни за мен термини за по-слабо познати европейски инициативи - например за Програмата Buddy³ и за ресурсния център SALTO.

Нееднократно е посочено, че мобилностите по „Еразъм+“ е „изключителен пример“ за действащи политики на мултилингвизъм и мултикултурализъм. Те

---

³ От дисертацията разбирам, че има редица университети у нас, които са активни по тази Програма buddy. Вж. например за Икономическия университет във Варна в: <https://ue-varna.bg/bg/news/programata-buddy-pri-ikonomicheski-universitet-varna/1169>.

(мобилностите) създават условия за обучаващи се и обучавани да развият професионални и личностни компетентности в по-широка и пъстра международна среда и дават възможност за достъп до качествено образование в чужда страна. Тази посока със сигурност е и път към развиване на *глобален диалог*. „Еразъм+“ допринася за развитие на наднационално общество, което може да се самоопредели като глобално общество, а европейските кадри са подготвени за диалог с представители от други континенти.

Разсъжденията се основават на *анкетиранияте участници в програмата* (31 респондента), включени в „Еразъм+“ по различен начин. Фактът, че програмата може да обединява толкова различни представители е доказателство за същността и виталността на т.нар. европейски ценности. Програмата е *наднационална и устойчива*, което е от изключително значение на глобалната политическа, икономическа и културна карта на света - по този начин европейските кадри са подготвени да водят качествен диалог с представители на други континенти в международни екипи.

Мисля, че *тази докторска дисертация е ценна с:*

- разказаната *историко-образователната* картина на университетското образование в Европа;
- аргументацията на *важността на международния опит както за студентите, така и за преподавателите* в развитието на компетентности на инициатори и изпълнители на бъдещи проекти, доколкото разнообразните социални роли и способността за гъвкава адаптация към чужда среда са ценни умения за екипната работа;
- *извода, имащ политико-практическа насоченост* – устойчивото развитие на програма „Еразъм+“ се свързва с издаване на *съвместни дипломи*, т.е. документ, който да е признат от повече от един ВУЗ и държава без допълнителни изпити.

Авторефератът има кратък обем, бих казала - прекалено кратък - и с необичайна структура: той е 25 стр., от които 22 стр. са резюме на докторския труд, а последвалите 3 страници са кратка библиография по темата (от 18 заглавия) и публикации на самата докторантка, които са общо 5, като едната от тях няма пряка връзка с дисертацията.

Специално се спирам подробно на публикациите по темата на дисертационния труд. Те включват един доклад в издание на Русенския университет, рецензия в списание на Свищовския университет, едно колективно издание на Русенския Университет „Ангел

Кънчев“ и едно - на Докторантското училище на НБУ. Така представената списъчна информация за публикациите би могла да е по-добре структурирана - не е ясен публикационния „статус“ на „доклада към Докторантско училище на НБУ към департамент по философия и социология на тема Чуждоезикова и интеркултурна компетентност от 2022г.“, посочен в списъка. Впечатлението ми е за известна разпокъсаност и оскъдност на публикациите на докторантката по темата.

Езикът е на докторския труд е точен, но на места стилът е административно-бюрократичен, а не съвсем академичен, което съответства на тематиката, ориентирана към разказ за европейски политики.

Под вещото двойно научно ръководство авторката е развила тази многолика тема - тя има *институционални, социологически, мениджърски, културологически* аспекти, макар че Кристина Стоянова „претендира“ за образователна и научна степен „доктор“ по Общо и сравнително езикознание (общо езикознание).

Обобщено казано, впечатленията ми са положителни - текстът *има събрана информация и стимулиращи идеи* за философи, лингвисти, преподаватели извън хуманитаристиката, вероятно – и за управляващи образователни и интеграционни процеси.

В заключение ще подчертая, че общата ми преценка за докторската теза, автореферата и публикациите на авторката, (която не познавам лично), е като цяло положителна.

Представеният труд притежава необходимата академична и практическа стойност на добре подготвена дисертация за притежател на образователната и научна степен „доктор“ в България. Бих препоръчала на уважаемите членове на Научното жури да присъди тази степен на докторантката Кристина Иванова Стоянова.

7. 05. 2025 г.

София

/проф. д-р Даниела Сотирова/